

Výzva za strategický přístup k digitalizaci: Kvalita, flexibilita a udržitelnost ve státních projektech

Vážený pane premiére/rko, současní i budoucí,
vážení předsedové/kyně politických stran, současní i budoucí,
vážení poslanci/kyně a senátoři/rky, současní i budoucí,

jako občané s odborností v oboru designu služeb a vývoje softwarových projektů považujeme za důležité vyjádřit, v souvislosti s neutěšenou situací při digitalizaci stavebního řízení a procesu stavebního řízení obecněji, náš odborný postoj k budoucímu směřování digitalizace služeb veřejné správy.

Neklademe si za cíl nyní dlouze analyzovat a určovat, kde nebo na čí straně se staly chyby v minulosti ani vyjádřit souhlas nebo nesouhlas s některou ze stran. Velmi si ale uvědomujeme, že digitalizace představuje klíčový krok k modernizaci a zefektivnění veřejných služeb v České republice. Její význam se odráží v následujících oblastech:

1. **Kvalita života občanů:** Digitalizace usnadňuje přístup k informacím a službám, což posiluje pohodlí a spokojenost občanů.
2. **Konkurenceschopnost Česka a přínos pro ekonomiku:** Efektivní digitalizace zvyšuje atraktivitu České republiky jako investiční destinace a má pozitivní vliv na celkovou ekonomickou stabilitu.
3. **Flexibilita, efektivita a odolnost klíčových procesů:** Moderní digitální nástroje umožňují rychlejší adaptaci na měnící se podmínky a potřeby trhu v prostředí, které se i na globální úrovni dynamicky vyvíjí.

Máme obavu, že současné kroky mohou zastavit budoucí vývoj digitalizačních projektů v Česku, a tím ohrozit vyjmenované přínosy. A proto na vás apelujeme, abyste pokračovali v započatém trendu digitalizace a zachování stabilní a kontinuální priority digitalizace na nejvyšší politické úrovni.

Naše zkušenosti a expertiza velí, že pro úspěšnost jakéhokoliv digitálního projektu je zásadní dodržet následující principy realizace, a proto požadujeme:

1. **Digitalizace jako strategická evoluční investice, ne cykly chaotických revolucí:** Vytvoření základního strategického rámce, standardů a principů, které umožní kontinuálně a transparentně připravovat a budovat digitální služby státu s důrazem na investiční hospodárnost, nezávislost na aktuální politické reprezentaci a flexibilitě ve výběru a nahraditelnosti dodavatelů.

2. **Důraz na potřeby a cíle lidí:** Cílem digitalizačních projektů musí být srozumitelné, efektivní a úspěšné dokončení úkolů lidí, kteří je používají (tj. občanů i úředníků). Proto je nutné klást důraz na agilní návrh a vývoj s průběžným ověřováním, zda systém splňuje potřeby lidí, kteří s ním mají pracovat. Digitalizace bude úspěšná jen tehdy, pokud bude brát v potaz i potřeby reálných uživatelů, nikoliv tehdy, když bude jen formalisticky plnit obsáhlé legislativní požadavky.
3. **Důležité informace i know-how zůstávají na straně státu:** Příprava, zadávání, vývoj i následná správa úspěšných informačních systémů a transformačních projektů vyžadují (stejně jako ve světě byznysu) odborný tým s odpovídající expertizou, kompetencemi a zkušenostmi. Musíme udělat opatření, aby tyto kvality zůstávaly uvnitř, v čase rostly a nezmizely společně s dokončením projektu, koncem volebního období nebo kvůli finančně výhodnějším platovým nabídkám ze soukromé sféry. To nejcennější – znalosti ze studií a analýz, samotné výsledky práce ve formě zdrojových kódů a hotová zpracovaná uživatelská data musí bezpodmínečně zůstat v rukou toho, komu legitimně patří, tj. státu.

Vyjádření jednotlivých iniciátorů/ek:

BoB Marvan: „Právě průběžné vylepšování je jednou ze známek zdravého rozvoje (nejen státních) digitálních služeb. Protože, co se nevyvíjí, to ihned zastarává a nedokáže reagovat na aktuální potřeby uživatelů. A proto je tak těžké definovat, kdy je systém hotový – ideálně nikdy, protože se neustále vylepšuje tak, aby lidem sloužil co nejlépe.“

Jakub Nešetřil: „Velké české národní bohatství je digitálně vstřícná společnost. Máme lidský potenciál být leaderem moderního státu. Tímto bohatstvím mrháme, pokud jej nevyužíváme k efektivnějšímu (a pohodlnějšímu) vztahu mezi státem a občany.“

Jakub Onderka: „Budovat a udržovat digitální znalosti a schopnosti na straně státu je nezbytné k úspěšné digitalizaci. Dělají to tak státy, které jsou v digitalizaci před námi jako Dánsko nebo Estonsko, ale také soukromý sektor, jako banky. Bez vlastních schopností na straně státu budou digitální služby pro občany nekvalitní, budeme je mít pozdě a násobně draž.“

Eva Pavlíková: „Digitální služby jsou budoucností – ukládá to zákon, zvyšující se poptávka lidí i lidský potenciál naší země. Přes několik nepovedených projektů a chyb stojí za to pokračovat v tom, aby digitální projekty byly pevnou a strategickou součástí české veřejné správy a konkurenční výhodou Česka.“

Jiří Sekera: „Je tomu přes dekádu, kdy jsme poprvé slyšeli úderná předvolební hesla o tom, že obíhat úřady by měl papír, a ne člověk. Už nestačí jen další studie, proč se tomu tak dávno neděje, která opět skončí v šuplíku. Musíme přestat stavět další a další předražené digitální

Potěmkinovy vesnice, kde občan vyplní online nesrozumitelný formulář a úředníci ho na druhé straně vytisknou a založí do šanonu. Musíme přestat stále dokola opakovat ty samé chyby, vynalézat kolo a vymanit se z role rukojmí byrokratických procesů a oportunistických dodavatelů. Můžeme se poučit u jiných států, u komerčního sektoru, ze svých vlastních chyb a úspěchů... a začít brát digitalizaci opravdu vážně.“

Ladislava Zbieczuk Suchá: „K naplnění klíčových principů digitalizace veřejných služeb je nezbytná jasná vize. Digitalizace by měla být strategickou investicí s dlouhodobým plánem, nezávislou na politických změnách – tak aby jejím výsledkem byly služby, které budou reagovat na potřeby lidí a které bude možné průběžně aktualizovat a zlepšovat.“

Iniciátoři/rky petice:

BoB Marvan, UX a service designer, člen boardu Asociace UX

Jakub Nešetřil, podnikatel a informatik

Jakub Onderka, bezpečnostní analytik a propagátor digitalizace státu

Eva Pavlíková, spoluzakladatelka Česko.Digital a Byro

Jiří Sekera, expert na inovace a digitální produktový design, učitel designu na Univerzitě Karlově

Ladislava Zbieczuk Suchá, výzkumnice a garantka programu Design informačních služeb